

Eeuwenoud gebint, met pen- en gatverbindingen (Foto: Albert Schreurs).

zijn alle bedsteden verdwenen. In de stal laat nog één 'ruimte' zien hoe krap zo'n bedstee was. Amper één bij anderhalve meter. 'De mensen waren vroeger weliswaar een stuk kleiner dan tegenwoordig, maar dat neemt niet weg dat ze evengoed niet anders dan half zittend konden slapen. En met z'n tweeën, dus nog krap ook'.

Uniek

In de *herd* is ook de oude schouw verdwenen om plaats te maken voor een bijna ook weer antieke gashaard, nog altijd de enige plaats in huis waar gestookt wordt. Niettemin een hele verbetering ten opzichte van de oude schouw, die weliswaar mooi, maar weinig effectief was. 'Als je rond het vuur zat, was je van voren warm, maar van achteren koud. In de winterdag zat de boer (de vader van Gradje) met de knechts met jassen aan te kaarten.'

De knechts huisden in de opkamer. Na 1945 verdween de laatste knecht van het appèl. Er kwamen loonwerkers om de maïs te dorsen. Inmiddels keukens geworden geeft de opkamer – via een van de allemaal nog ouderwetse planken deuren – toegang tot de kelder. Het trapje oogt al even oud, maar qua indeling is deze zijbeuk nog van zeventiende-eeuwse oorsprong.

De in naam aan vroegere duinen herinnerende hoeve had in feite drie stallen. Achter het woongedeelte de voorstal, vroeger met lemen vloer, waar gedorst werd. Hier nog de laatst overgebleven bedstee, die overigens alleen historische waarde vertegenwoordigt. Achter de voorstal de koeienstal met daarachter weer een kleinere ruimte waar varkens en/of kippen hun domicilie hadden. 'In 1959 hadden we hier nog een potstal', reproduceert het geheugen van Gradje, een stal met verlaagde vloer waarin de mest zich opstapelde. 'Na de winter moest je de mest er uit kruien. Goede mest was dat en die kon de arme grond hier maar al te goed gebruiken.' Het mag volgens Rob Gruben beslist uniek heten dat hier in die tijd nog een potstal was. 'Dat zou wel eens de laatste potstal van Brabant geweest kunnen zijn', want al in 1875 werd kunstmest uitgevonden, waarna de potstallen successievelijk verdwenen. De roosters, voor de afvoer van wat nadien drijfmest heette, vervullen Gradje van der Doelen nog altijd met een zekere trots. 'Dat was de grootste vooruitgang die we gehad hebben.'

Literatuur

Over de Duinsche hoeve zijn historische gegevens te vinden in het boek van Henk de Werd, *Rosmalen Vroeger* ('s-Hertogenbosch 1985) p. 277-280. Voorts publiceerde Leo Adriaanssen over een 'Duinsche Hoef' die omstreeks 1600 in bezit was van het Bossche Geefhuis ('Rosmalen tussen Beeldenstorm en Bestand', in: *Rosmalla* 13, jan. 2003, p. 3-18). Onduidelijk is voorshands of dit dezelfde boerderij betreft.

Bossche Noten

Zeemeermin op kermis 1775

Op de Bossche kermis van augustus 1775 werd 'naast' het huidige Noord-brabants Museum een zeemeermin uit 'den Archipel' vertoond. In de *'s-Hertogenbossche Courant* verscheen deze advertentie:

'Word aan alle HEEREN DAMES en LIEFHEBBERS bekend gemaakt, dat alhier gearriveerd is eene oprechten SYRENE of ZEE MEERMIN, in den ARCHIPEL gevangen, dewelke van boven half Vrouw en van onderen Visch is, zynde 3 Voeten lang en

meer. De Vertoonplaats is in de *Verwer-Straat* in het huis op de hoek van de *Water Straat* alwaar de Schildery van die SYRENE voorhangt.'

AV